

زنجیره پوره رده و بانگمواز

(۳۴)

نه بلا و کراوه کانی مائپه ری ئیمان وهن

www.iman1.com

زانستی باش خویندنه وهی قورئان

نوسینی

م. دلیر خالد حسن

۱۴۳۰ کوچی

چاپی دووم



زانستی
باش خویندنه وهی قورئان

مافی چاپکردن و له به رگرتنه وهی پاریزراوه بو
کتیبخانه ی سیما

چاپی دووهم
۱۴۳۰ ک - ۲۰۰۹ ز
زنجیره ی په روه رده و بانگه واز
(۳۴)
ژماره ی سپاردن
(۸۷۹)

کتیبخانه ی سیما
(۰۷۷۰۱۲۳۶۰۸۹)

بنکه ی بلاوکرده وه:

کتیبخانه ی زانست
که لار

کتیبخانه ی سیما
چه مچه مال

کتیبخانه ی سوننه
سلیمانی

پیشہ کی چاپی یہ کہ م

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله حقَّ حمدِه والصلاة والسلام على مَنْ لانيَّ مِنْ بَعْدِه وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِه
وسار على فهمِه وعضَّ على سُنَّتِه وَسُنَّةِ الخلفاء الراشدين مِنْ خَلْفِه
وَبَعْدُ

سوپاس و ستایشی بی پایان بۆ ئەو خواپەیی دواى ئەوێ باوکە گەورەمان
(آدم) ی (الطیلال) دابەزاند بۆ سەر زەوی، کە ئەم سەر زەوییهی بی پەيام و
بەرنامەیی خۆی نەکردوو، بە لکو بە بەردەوامی خۆی پەرورەدگار پەرتوکی
خۆی یەك له دواى یەك ناردۆتە خوارەو، لە ریگەیی پیغەمبەرانه‌وه (عليهم
الصلاة والسلام) ئیمەیی پی ئاشنا کردوو. یەكێك لە پەرتوکانە و کۆتا
پەرتووک بۆ سەر یەكێك لە پیغەمبەرەن کە کۆتا پیغەمبەرە قورئانی پیروژه بۆ
سەر (محمد) (عليه الصلاة والسلام)، ئەو قورئانەیی کە خۆی گەورە
ناردوو یەتی وەك پێ نیشان دەریک بۆ هەموو خەلکانی سەر زەوی وەك
دەفەر موویت: ﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى

لِّلنَّاسِ ﴾ (البقرة: ۱۸۵).

وہ ئەو قورئانەیی ئەگەر خۆی گەورە دایبەزاندایە بۆ سەر چیاکان لەت لەت
دەبوون لە ترسی خۆی گەورەدا وەك دەفەر موویت: ﴿ لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى
جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ﴾ (الحشر: ۲۱)، وە خۆی
گەورە قورئانی بۆ سەرمان داگرتوو بۆ ئەوێ بیخوینینەو وە کردەوێ

پییکهین، وه چۆن بیخوینینه وه؟ به و شیوه یه ی خوی گه وره فرمانی پی کردووه که ده فهرموویت: ﴿وَرَقِلَ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً.....﴾ (المزمل: ٤)، واته کاتیک قورئان خوینده وه پیته کانی روون بکه ره وه و به له سه رخویی بیخوینه وه، ئەمه ش ناکریت ئەگەر به ته جویده وه نه خوینریته وه، بۆیه به پشتیوانی خوی گه وره هه ستام به نووسینی ئەم په رتووکه بچووکه له م بواره دا. ئەگەر چی له سه ر ئەم بابه ته زۆر نوسراوو دانراو هه یه، به لام ئەوه ی سه رنجی راکیشام بۆ ئەم کاره ئەوه یه چهند شتیکم لیره دا هیناوه که له په رتووکه کانی تر دا یان نایینی یان به که می هیناوییه تی به تاییه تی له کۆتایی ئەم په رتووکه چهند تیبینییه کی گرنگو چهند هه له یه کی دووباره کراوه ی قورئان خوینانم خستۆته پوو که به ویستی خوا سوود و قازانجیکی زۆری ده بیته گەر به وردی تیبینی بکریت. له کۆتاییدا سوپاس بۆ ئەو خوییه ی که شتی چاک به نازو نیعمه تی ئەو دهستی پی ده کریت و هه ر به نازو نیعمه تی ئەو کۆتایی پی دیت، وه هه ر خوینه ریکی به ریز هه ر سه ره نجیک و تیبینییه کی هه بوو با ئاگادارم بکاته وه، به لکو ئەگەر ده رفه ت بوو له چاپی تر دا سه ره نج و په رخنه که ی په چاو بکریت و خوی گه وره پاداشتی بداته وه.

سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا أنت استغفرک وأتوب اليك.

دلیر خالد حسن

٢٥ / ذوالحجّه / ١٤٢٩

ژ.م (٠٧٧٠٢٢٣٧١٦١)

پیشہ کی چاپی دووہم

سوپاس و ستایشی بی پایان بۆ خوی گه وره و میهره بان، دروود و سلاو به زهی بۆ سهر گیانی پیشه و امان موحه مه دﷺ .

له پاشاندا... به چاکه و گه وره یی خوی گه وره چاپی یه که م ته واو بوو له کتیبی (زانستی باش خویندنه وهی قورئان) له ماوه ی پیشوودا، له بهر ئه مه هه لسام به چاپ کردنه وهی بۆ جاری دووهم پاش ده ستکاری کردنیکی بچوک تییدا، وه زیادکردن و که م کردنیکی که م له بابته کانیداو، به کاره ئیان و سوود وه رگرتن له چه ند سه رچاوه یه کی به هیزو متمانه پیکراو له م بواره دا، جا داواکارم بیته مایه ی ره زامه ندی خوی په روه ردگارو سوود وه رگرتن و چاو رۆشنی زیاتری خوینه رانی قورئانی پیروژ له قورئان خویندنیانداو خۆپاراستن له هه له کردن تییدا.

دلیر خالد حسن

۲۵ / رَمَضَان / ۱۴۳۰

علم التجويد

زانستی باش خویندنه وهی قورئان

پرسیار: وشه ی ((التجويد)) چی یه له زمانه وانیی و زاراوه دا ؟
وهلام:

له زمانه وانیدا: بریتی یه له هیئانی شتیك به چاکی .

له زاراوه دا: زانستیكه پیی دهناسریتته وه پیدانی هه موو پیتیك ئه وهی ماف و شیاویتی له سیفیهت و دریژکردنه وه و، به سووک و قورس خویندنه وهی هه ندیک له پیتته کان و جگه له مانه .

پرسیار: مه به ست چی یه له ((علم التجويد)) ؟

وهلام: مه به ست له زانستی باش خویندنه وه ریك دهرکردنی وشه کانی قورئانی پیروژ هه ر چوون وه رگیراوه له پیغه مبه ری هه ره زمان پاراوه وه (ﷺ)، وه وتراوه مه به ست پیی پاراستنی زمانه له هه له کردن له په رتووکی خوای گه وره دا (قورئانی پیروژ).

پرسیار: حوکمی شه رعیی خوای گه وره چییه له باره ی (علم التجويد) دا ؟
وهلام: له شه رعدا فی ربوونی زانسته که (فه رزی کیفائیه) واته هه ندیک له مسولمانان پیی هه لسن له سه ر مسولمانانی تر ده که ویت، به لام کارپی کردنی له کاتی خویندنه وهی قورئاندا (فه رزی عینه) واته پیویسته له سه ر هه موو مسولمانیک پیاو بیئت یا خود ئا فرهت کاتیک ویستی قورئان بخوینیت به (تجويد) وهه بیخوینیت جا له کاتی پیش نویژی (إمامة) دابوو یا خود بوخوی

ده‌خویند^(۱) به‌لگه‌ش بۆ ئەمه ووتە‌ی خوای گه‌وره‌یه که ده‌فه‌رموئیت:

﴿وَرَلَّ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً﴾ (المزمل: ۴).

واته کاتیک قورئان خوینده‌وه پیتەکانی پوون بکه‌ره‌وه و به له سه‌ر خۆی بیخوینه‌وه، وه‌ئەمه‌ش نا‌کریت ئە‌گه‌ر به ته‌جویده‌وه نه‌خوینریت‌ه‌وه^(۲) وه

له‌به‌ر ئە‌وه‌ی عبدالله کوری مسعود (ره‌زای خوای لیبیت) قورئانی به‌ پیاویک

ده‌خوینده‌وه، پیاوه‌که ئە‌م ئایه‌ته‌ی خوینده‌وه ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ﴾

(التوبة: ۶۰) به‌بی درێژ‌کردنه‌وه‌ی وشه‌ی ﴿لِلْفُقَرَاءِ﴾، عبدالله کوری

مسعود رضی‌الله‌عنہ فه‌رمووی: پیغه‌مبه‌ری خوا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم ئاوه‌ها پیمانی نه‌خوینده‌وه،

پیاوه‌که‌ش وتی ئە‌ی چۆن پیتانی ده‌خوینده‌وه ئە‌ی باوکی عبد الرحمن؟

ئە‌ویش هه‌مان ئایه‌تی خوینده‌وه‌و وشه‌ی ﴿لِلْفُقَرَاءِ﴾‌ی درێژ‌کرده‌وه^(۳) (۴).

(۱) هداية المتسفيد في أحكام التجويد للشيخ محمد المحمود أبي ريمة ص: (۵) (بئە‌ده‌ستکار بیته‌وه).

(۲) مختصر تفسیر الطبری (بئە‌ده‌ستکار بیته‌وه).

(۳) رواه سعيد بن منصور في سننه وصححه الألبانی.

(۴) من آداب الإسلام لإصلاح الفرد والمجتمع لفضيلة الشيخ محمد بن جميل زينون (ص: ۵-۶).

بابه تی یه که م

په ناگرتن و ناو خوا هیئان (الاستعاذة والبسملة)

پرسیار: حوکمی په ناگرتن چیه و شیوازه که ی چونه و حالته کانی چین؟
وهلام: حوکمه که ی سوننته^(۱)، وه و تراوه پیویسته (واجب) له بهر وته ی خوی

که و ره که ده فهرموویت: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾

النحل: ۹۸، واته: (ئه گهر ویستت قورئان بخوینیت ئه واپه نا بگره به

خوا له شهیتانی دور خراوه له به زهیی خوا).

شیوازه که ی: بریتیه له (أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم).

حالتنه کانی ئه مانه ن:

* به نهینی ده یلیت ئه گهر ته نها بو خوی قورئان بخوینیت.

* به نهینی ده یلیت له نویژدا (نویژه که نهینی بیت یان ئاشکرا) له کاتی
پیش نویژدا.

* به ئاشکرا ده یلیت ئه گهر قورئانی خویند به ئاماده بوونی یه کیک یا خود
زیتر گوی بگریت.

* ئه گهر قورئان خویندنه که به کومه ل بوو یه که له دوا یه که ئه وه یه که م
که س به ئاشکرا ده یلیت و ئه وانی تر به نهینی.

* ئه گهر قورئان خویندنه که ی بپی به هو ی کۆکه یان پژمین

(۱) ئه وه ی رووکته شی ئایه تکه ده یخوازی و ننی ئه ناظرین (الاستعاذة) ئیویسته، واته ده بیت
بووتریت له کاتی قورئان خویندندا.

یا خود قسه یه که په یوه ندی به قورئان خویندنه که وه هه بییت وه که پرافه کردن
 ئه وه دووباره ی ناکاته وه، به لام ئه گهر په یوه ندی به دهره وهی قورئان
 خویندنه که وه هه بوو وه که خواردن و قسه کردن ئه وه دووباره ی ده کاته وه.

پرسیار: شیوازی ناوخوا هینان و حوکمه که ی چییه؟

وه لام: شیوازه که ی بریتیه له (بسم الله الرحمن الرحيم).

به لام حوکمه که ی ئه مه یه:

- ده بییت بیلئیت له سه ره تای هه موو سوره تیک جگه له
- به لامسئوگه تی (التوبة) پیکردن به قورئان خویندن له جگه له سه ره تای
 سوره ته وه بوو واته له ناوه راسته وه بوو، ئه وا په ناگرتن پیویسته
 به لام (بسم الله الرحمن الرحيم) پیویست نییه به لکو دروسته.
- ئه گهر قورئان خوین له قورئان خویندنه که یدا چوو ه سه ر سوره تیکی
 تر، جا سوره تی یه که می ته واو کرد بوو یان نا ئه وا ته نها (بسم الله الرحمن
 الرحيم) ی به سه .

(۲) له بهر ئه وه ی پیغه مبه ری خواﷺ فه رمانی نه کردووه بنوسریت، ئه می ش له بهر ئه وه ی جبریل ﷺ
 پیی دانه به زیوه، وه نوسینی قورئانیش وه ستاوه له سه ر بوونی به لگه. وه وتراوه نه نوسراوه
 له بهر ئه وه ی (بسم الله الرحمن الرحيم) په نا دان و دل ئارامیه وه سوره تی (براءة) واته
 سوره تی (التوبة) په نادان و دل ئارامی ئیدا نییه بو ئه وه که سانه ی که هاوبه ش بو خوی گه وره
 بریار ده دن به لکو شکاندنی په یمانه کانیا نی ئیدایه، وه هیچی ئیدا نییه (استعاذة) بلیت له
 کاتی خویندنه وه ی سوره تی (براءة) دا.

پرسیار: ئەگەر قورئان خوین (أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم) و (بسم الله الرحمن الرحيم) و سوره تیکى به دواى يه کدا هینا، چه ند پرووى هه يه له ده برپیندا؟

وهلام: لیژده دا چوار پرووى هه يه ئەویش:

۱. بچراندنى هه مووى واته وهستان له سه ر (أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم) پاشان وهستان له سه ر (بسم الله الرحمن الرحيم) ئنجا سوره ته که ده ست پى ده که يت .

۲. وهستان له سه ر (أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم) و گه ياندنى (بسم الله الرحمن الرحيم) به سوره ته که .

۳. گه ياندنى (أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم) به (بسم الله الرحمن الرحيم) و وهستان له سه ر (بسم الله الرحمن الرحيم) ئنجا سوره ته که ده ست پى ده که يت .

۴. گه ياندنى هه رسیکی به يه ک واته (أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم) و (بسم الله الرحمن الرحيم) و سوره ته که به يه که وه دینیت به بى وهستان له نى وانیاندا .

پرسیار: ئەگەر قورئان خوین (بسم الله الرحمن الرحيم) ی له نیوان دوو سوره تدا هینا، ئەوا چه ند پرووى هه يه ؟

وهلام: لیژده دا چوار پرووى هه يه ئەویش:

۱. بچراندنی هه‌مووی واته سورته‌که‌ت ته‌واو کرد ده‌وه‌ستیت پاشان (بسم الله الرحمن الرحيم) ده‌که‌یت و ده‌وه‌ستیت پاشان سورته‌که‌ی تر ده‌خوینیت.
۲. سورته‌که‌ت ته‌واو کرد ده‌وه‌ستیت پاشان (بسم الله الرحمن الرحيم) که ده‌گه‌یه‌نیت به سه‌ره‌تای سورته‌ی دووهم.
۳. گه‌یاندنی هه‌رسیکیان به‌یه‌ک به بیّ وه‌ستان له نیوانیاندا.
۴. به‌لام ئەم پروه‌یان دروست نییه، ئەویش گه‌یاندنی کۆتایی سورته‌ی یه‌که‌م به (بسم الله الرحمن الرحيم) که و بوه‌ستیت له‌سه‌ری، پاشان سورته‌ی دووهم ده‌ست پیّ بکه‌یت، ئەمیش له‌به‌ر ئەوه دروست نییه، که خه‌لکی وا تێده‌گه‌ن که (بسم الله الرحمن الرحيم) که به‌شی‌که له کۆتایی سورته‌ی یه‌که‌م، وه له‌به‌ر ئەوه‌ی (بسم الله الرحمن الرحيم) بۆ سه‌ره‌تای سورته‌کان دانراوه نه‌ک بۆ کۆتایی سورته‌کان^(۳).

(۳) بروانة کئیبی (فن التجوید) (ص: ۱۷-۱۹) و (التسهیل فی تجوید التریل) (ص: ۱۹-۲۰).

یاساکانی (نونى ساکین و ته‌نوین)

(نْ ، نٌ ، نَّ ، نَ)

❖ واته کاتیک (نْ ، نٌ ، نَّ ، نَ) له دوایانه‌وه بیټ یاخود بگه‌ن به (۲۸) پیته‌که‌ی زمانى عره‌بى .

❖ مه‌به‌ست له نونى ساکین‌ئه و نونه‌یه که (سکون) له سه‌رى بیټ یاخود (فتحة و ضمة و کسرة) ی پیوه نه‌بیټ وهک :
(مَنْ ، عَنْ ، لَنْ ، اِنْ ، اَنْ)

❖ مه‌به‌ست له ته‌نوینى (فتحة و ضمة و کسرة) دوو (فتحة و ضمة و کسرة) یه که خویمان له خویندا ده‌بن به نونى ساکین وهک :

(جَنَّاتٌ)	ده‌بیټ به	(جَنَّاتُنْ) .
(جَنَّاتٍ)	ده‌بیټ به	(جَنَّاتِنْ) .
(عُرْبًا)	ده‌بیټ به	(عُرْبِنْ) .

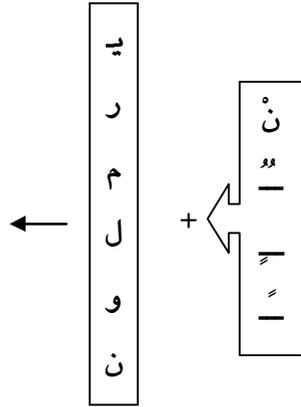
یاسای یه کهم

تیّه لکیشان

((الإدغام))

واته تیّه لکیشانى کۆتایی ووشه یه که به سه ره تایی ووشه یه که له دوایه وه دیت، ئەمەش کاتیک دەبیّت ئەگەر له دوای (ن ، م ، ل ، و) ه وه پیتەکانی (ی ، ر ، م ، ل ، و ، ن) هاتن که کۆبوونه ته وه له ووشه ی (یرملون) دا. به م شیوه یه:

که ووشه (یرملون) یان پیک هیناوه.



له م کاته دا نونه ساکینه که لا ده بهین یا خود یه کیک له (فتحة ، ضمة ، کسرة) کان لاده بهین و (شدة) (ّ) بۆ سه ره پیتەکانی (یرملون) داده نیین و (شدة) که جوان دهرده بپین.

نموونه:

- (مِنْ نَارٍ) ده‌بیٚت به (مَنَّارٌ) . (مِنْ وَآلٍ) ده‌بیٚت به (مَوَالٍ) .
 (غَفُورٌ رَحِيمٌ) ده‌بیٚت به (غَفُورٌ رَحِيمٌ) . (مِنْ لَدُنْ) ده‌بیٚت به (مِلْدُنٌ) .
 (نَذِيرًا لِلْبَشَرِ) ده‌بیٚت به (نَذِيرٌ لِلْبَشَرِ) . (مِنْ مَّسَدٍ) ده‌بیٚت به (مَمَّسَدٌ) .
 (مِنْ وَرَائِهِمْ) ده‌بیٚت به (مَوْرَائِهِمْ) .
 (لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ده‌بیٚت به (لِقَوْمِيٍّ مُنُونٍ) .
 (هُدًى وَرَحْمَةً) ده‌بیٚت به (هُدًى وَرَحْمَةً) .
 (ظِلَالٌ وَعُيُونٌ) ده‌بیٚت به (ظِلَالٌ وَعُيُونٌ) .
 (حِطَّةٌ نَغْفِرُ) ده‌بیٚت به (حِطَّةٌ نَغْفِرُ) .

دوو تییینی:

۱- ئە‌گەر (ن ، ُ ، ُ ، ُ) گە‌یشتن به‌پیتە‌کانی (ینمو) پی‌ی ده‌وتریٚت (الادغام بِعُنَّة) واتە‌ مینگە‌دار به‌لام ئە‌گەر گە‌یشت به‌ هە‌ردوو پیتی (ل ، ر) پی‌ی ده‌وتریٚت (الادغام بِالْأَعْنَةِ) واتە‌ بی‌ مینگە‌، وه به‌ یه‌که‌میان ده‌وتریٚت تی‌هه‌ لکی‌شانى ناتە‌واو له‌به‌ر ئە‌وه‌ی سی‌فه‌تی (ن ، ُ ، ُ ، ُ) که‌مینگە‌یه‌ ده‌میٚتی‌ته‌وه‌و به‌ ته‌واوی له‌ناو ناچییٚت، به‌لام به‌ دووه‌میان ده‌وتریٚت تی‌هه‌ لکی‌شانى ته‌واو له‌به‌ر ئە‌وه‌ی سی‌فه‌تی (ن ، ُ ، ُ ، ُ) که‌مینگە‌یه‌ به‌ هیچ شی‌وه‌یه‌ک نامیٚتی‌ته‌وه‌ .

۲- (ادغام) له‌یه‌ک وشە‌دا روونادات به‌ لکو وه‌ک خو‌ی ده‌خوینریٚته‌وه‌، وه‌ک: (قِنْوَانٌ ، صِنْوَانٌ ، دُنْيَا ، بُنْيَانٌ) .

هه‌روه‌ها له‌م دوو جی‌گه‌یه‌دا روو نادات

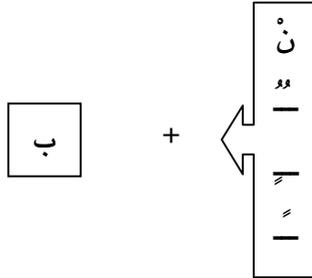
(یَس ، وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ، ت وَالْقَلَمِ) .

ياسای دووهم

هه لگیرانه وه

((الإقلاب))

واته هه لگیرانه وهی (نْ) یاخود یه کیک له (فتحة، ضمة، کسرة) کانئ ته نوینی (ـُ ، ـِ ، ـٌ) بۆ میمیکئی ساکینی مینگه دار کاتیک بگهن به پیتی (ب)، به لام (باء) هکه وهک خوی ده مینیتته وه:



نموونه:

(مَنْ بَعْدَ)	ده بیئت به	(مَنْ بَعْدَ)
(الْأَمْبِيَاءَ)	ده بیئت به	(الْأَمْبِيَاءَ)
(سَمِعَ بَصِيرَ)	ده بیئت به	(سَمِعَ بَصِيرَ)
(شَيْءٌ بَصِيرَ)	ده بیئت به	(شَيْءٌ بَصِيرَ)
(لَيْتَ بِالْأَسْتَنَتِهِمْ)	ده بیئت به	(لَيْتَ بِالْأَسْتَنَتِهِمْ)

تییینی:

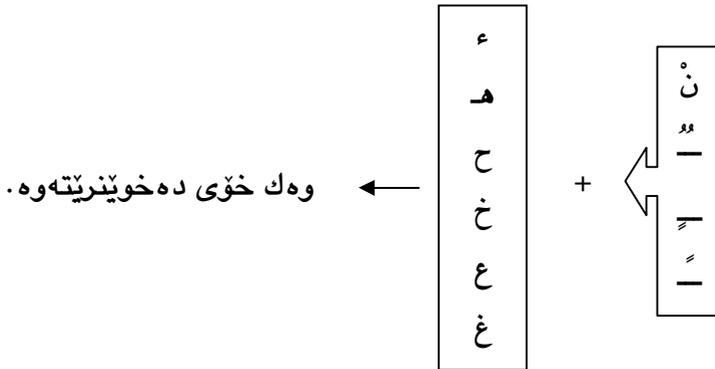
میمی مینگه دار ئه وهیه لچ ولیوت باش له یهک نه ده دیت به لکو بۆشاییهک له نیوانیاندا بمینیت له کاتی دهربرینیدا .

یاسای سییه م

ناشکراکردن

((الإظهار الحلقى))

واته خویندنه ووهو دهرخستنی (نْ ، نٌ ، نٍ ، نَ) وهك خۆیان كاتيك بگهن بهو پیتانهی كه شوینی دهرچوونیان قورگه كه بریتین له (ء ، هـ ، ح ، خ ، ع ، غ) به م شیوهیه:



نموونه:

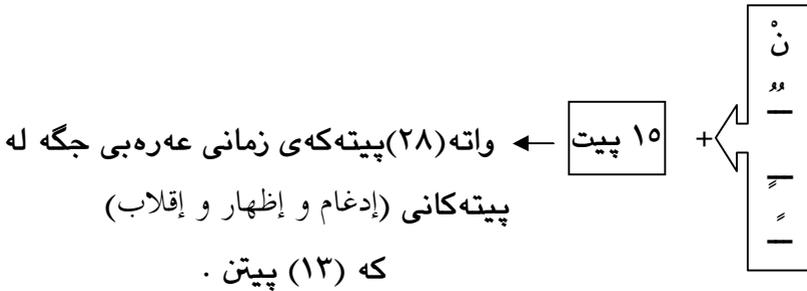
جُرْفٌ هَارٍ	مَنْ عِلْمٍ
يَنْعَقُ	مَنْ ءَامِنٍ
يَنْحَتُونَ	مَنْ خَيْرٍ
يَنْهَوْنَ	عَلِيمٌ حَكِيمٌ
يَنَّاوْنَ	سَمِيعٌ عَلِيمٌ
فَسَيَنْغَضُونَ.	مَنْ غَلٍ

یاسای چوارهم

شاردنه وه

((الإخفاء))

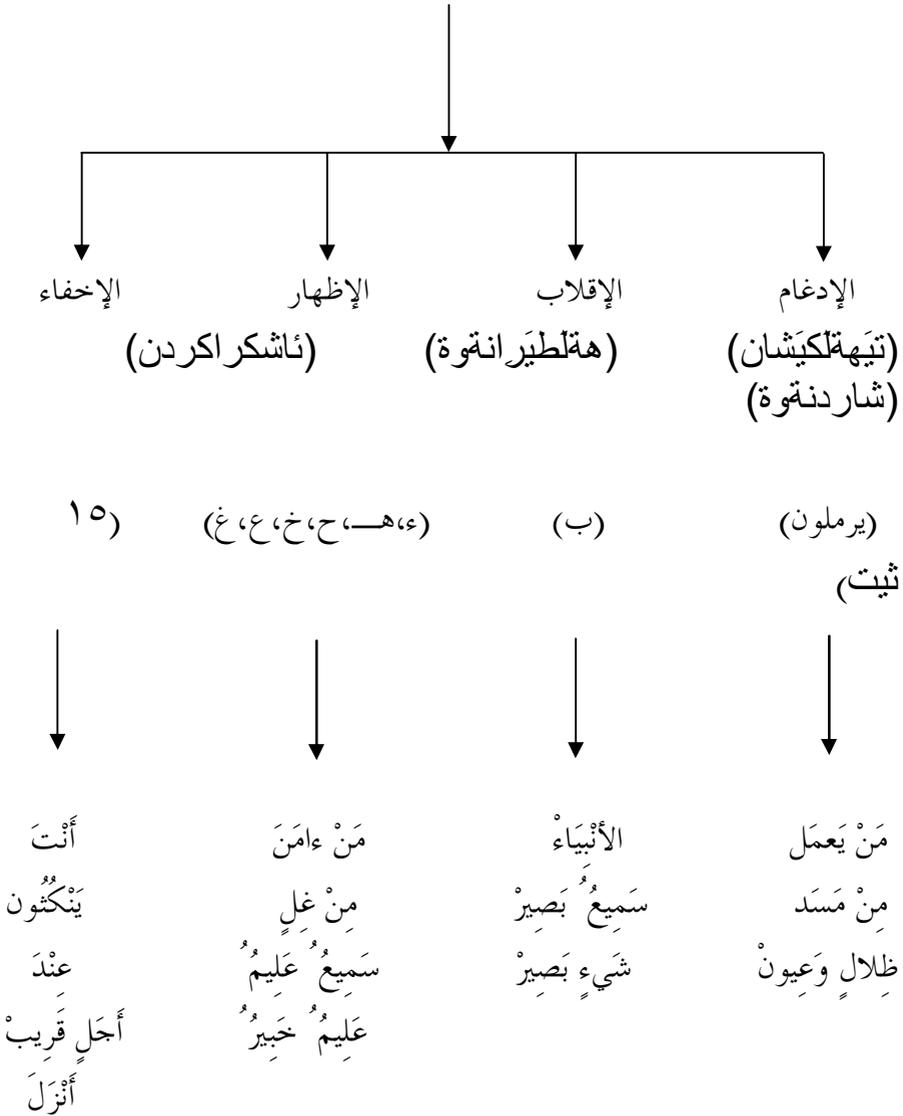
واته شاردنه وهی (نْ ، نُ ، نُ ، نُ ، َّ ، َّ ، َّ) کاتیگ بگن به (۱۵) پیت واته جگه له پیته کانی (إدغام و إظهار و إقلاب) که بریتین له (۱۳) پیت له م حاله ته دا مینگه ددهینه (نْ ، نُ ، نُ ، نُ ، َّ ، َّ ، َّ) واته ئەم یاسایه نهئه وه تا (نْ ، نُ ، نُ ، َّ ، َّ ، َّ) (دهرنه برین وهکو (إدغام) نهئه وه تا ئاشکرای کهین وهکو (إظهار) واته له نیوان ههردووکیان دایه به م شیوهیه:



نمونه:

جَنَاتٍ تَجْرِي	صَفًّا صَفًّا	مِنْكُمْ
مِنْ فَضْلِهِ	جَنَاتٍ تَجْرِي	مُنْذِرٌ
شَيْءٍ فَرُدُّوهُ	يَنْكُثُونَ	مُنْتَهُونَ
فَأَنْظِرْنِي	أَنْزَلَ	عِنْدَ
أَنْتُمْ	أَجَلٍ قَرِيبٍ	مُصِيبَةٍ قَالٌ

ياساكانى (نْ ، نُّ ، نِ ، نَ)



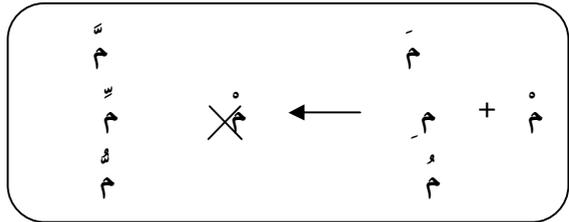
بابه تی دووهم

یاساکانی (م)

یاسای یه که م:

(الإدغام الشفوي) یان (إدغام التماثلین):

واته تیّه لکیشانی ووشه یه ک که کۆتاییه که ی میمی ساکین بیّت (م) له گه ل ووشه یه ک له دوایه وه بیّت و سه ره تا که ی میمیکی (متحرک) بزواو بیّت (م) ، م ، (م) ، له م کاته دا میمه ساکینه که لاده به یین و (شدّة) (ّ) له سه ر میمه (متحرک) ه که داده نیین و دوو چرکه ده یگرین به م شیوه یه:



نموونه:

هُنَّهَا	ده بیّت به	هُمَّ مِنْهَا
مَنْكُمْ يَرِيدُ	ده بیّت به	مَنْكُمْ مَنْ يَرِيدُ
لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ	ده بیّت به	لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ
مَنْكُمْ مَرَضَى	ده بیّت به	مَنْكُمْ مَرَضَى

یاسای دووهم :

(الإخفاء الشفوي) شاردنه‌وی ((لیو)) :

واته شاردنه‌وی (م) میمی ساکین کاتیک بگات به پیتی (ب)، به شیوازیك
مینگه‌ی بدریتی و لچ ولیو به‌ته‌واوی لیك نه‌دریت به‌لکو بوشاییه‌ک
له‌نیوانیاندا بمینیت، به‌لام (با) ه‌که وه‌ک خوی ده‌خوینریته‌وه به‌م شیوه‌یه :

م + ب = شاردنه‌وی (میم) به‌ مینگه‌وه

نموونه :

وَهُمْ بِالْآخِرَةِ	إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ
جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ	ذَلِكَ بِأَنَّهُ
تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ	يَوْمَهُمْ بَارِزُونَ
جَاءَهُمْ بِهِ.	

یاسای سییه م:

(الإظهار الشفوي): ئاشکرا کردنی (لیو) :واته ده رخستنی (م) میمی ساکن
 وه کو خوی کاتیک له دوایه وه (۲۸) پیته که ی زمانی عه ره بی بیت جگه له
 (ب، م)، به م شیوه یه:

م + ۲۸ پیت - (ب، م) = میمه که وه ک خوی ده خوینریته وه.

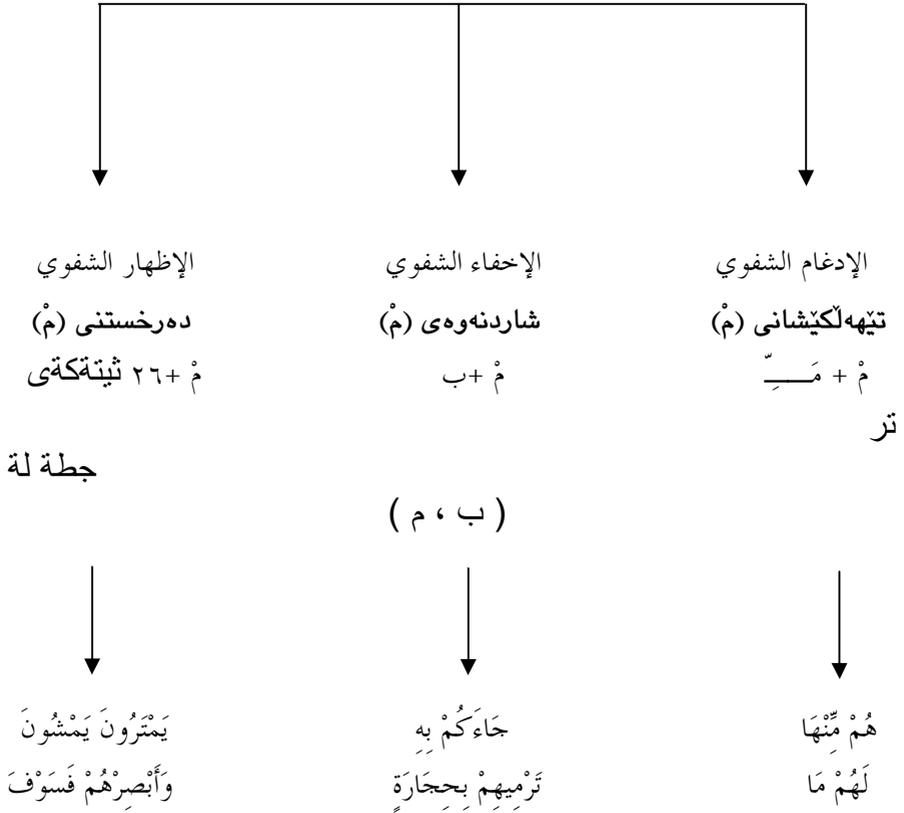
نموونه:

الْحَمْدُ	لَهُمْ فِيهَا
أَنْعَمْتَ	عَلَيْهِمْ وَلَا
وَأَمْتَرُوا	فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ
أَمْ لَكُمْ	فَأَعْوَيْنَاكُمْ إِيَّانَا
	وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ

تییینی:

به لام ئه گهر له دواى (م) هوه (و، ف) هات ئه وای میمه ساکینه که جوانتر
 ده رده برپریت.

ياساكانى ((م))



بابه تی سییه م جوړه کانی تییه لکیشان (الإدغام)

جوړی یه که م:

تییه لکیشانى دوو پیتی وهك يهك (إدغام المتماثلين):

ئە م جوړه (إدغام) ه کاتیک پروو دەدات ئە گەر هاتوو کۆتایی وشه یهك به پیتیکی زه نه دار (ساکن) هات و سهرتای وشه که ی له دوايه وه دیت هه مان پیت بیت به لام (متحرك) بیت واته (ساکن) نه بیت، له م کاته دا پیته (ساکن) ه که لاده به یین و پیته (متحرك) ه که (شدة) یه کی له سهر داده نیین به م شیوه یه:

پیتیکی (ساکن) + هه مان پیتی (متحرك)

تَ + تِ ← تِ

نموونه:

فَمَارَبَحَتْ تِجَارَتُهُمْ	ده بییت به	فَمَارَبَحَتْ تِجَارَتُهُمْ
يُدْرِكُكُمْ	ده بییت به	يُدْرِكُكُمْ

يُوجِّهُهُ	ده بیئت به	يُوجِّهُهُ
يُكْرِهُهُنَّ	ده بیئت به	يُكْرِهُهُنَّ
أَضْرَبَ بَعْصَاكَ	ده بیئت به	أَضْرَبَ بَعْصَاكَ
فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ	ده بیئت به	فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ
وَقَدْ دَخَلُوا	ده بیئت به	وَقَدْ دَخَلُوا
بَلَّا يَخَافُونَ	ده بیئت به	بَلَّا يَخَافُونَ
تَسْتَطِيعَ عَلَيْهِ	ده بیئت به	تَسْتَطِيعَ عَلَيْهِ

تییینی:

١. (إدغام المتماثلين) (٤) له (ياء) دا پوونادات وهك:

﴿...الَّذِي يُوعِدُونَ ، فِي يَوْمٍ﴾

٢. (إدغام المتماثلين) له (واو) دا به مه رجيك رووده دات، ده بیئت پیش واوه

ساکینه که (فتحة) ی له سه ر بیئت وهك:

إِتَّقُوا آمَنُوا	ده بیئت به	إِتَّقُوا آمَنُوا
آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ	ده بیئت به	آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ
عَصَوْا وَكَانُوا	ده بیئت به	عَصَوْا وَكَانُوا

(٤) (إدغام المتماثلين) له بقر ئه وه له (واو و ياء) دا روونادات بو ئه وه ی متعددی (طبعی) بمییئته وه.

جوړی دووهم:

تیڤه لکیشانی دوو پیتی لیکه وه نزیك (إدغام المتقاربین):

ئهمه کاتیک رووده‌دات دووپیت بگن به‌یه‌ک شوینی دهرچوونیان لیکه‌وه نزیك بیټ، به‌مهرجیک یه‌که‌م پیتیان (ساکن) بیټ و دووهمیان (متحرک) بیټ، لیرهدا (ساکن) ه‌که‌م لاده‌به‌ین و (شَدَّة) (ّ) له‌سهر (متحرک) ه‌که‌م داده‌نیټین، به‌لام ده‌بیټ به‌م شیوه‌یه به‌دوای یه‌ک‌دا بیټ:

ل + رُ
ق + كُ

گهر پاش وپیش بخریټ پوونادات .

نمونه:

بَلْ رُبُّكُمْ	ده‌بیټ به	بِرُّبِّكُمْ
بَلْ رَفَعْنَاهُ	ده‌بیټ به	بَرَفَعْنَاهُ
وَقُلْ رَبِّ	ده‌بیټ به	وَقُرَّبِّ

نَخْلُكُمْ^(۱) ده بیټ به نَخْلُكُمْ

جوړی سیبیه م:

تیځه لکیشانی دوو پیتی هاو په گز له شوینی ده رچوونیا ندا (ادغام المتحانسين): بریتی یه له تیځه لکیشانی دوو پیت که شوینی ده رچوونیا یه که شوینه، به لام له روخساردا جیاوازن، به مه رچیک یه که م پیتیان (ساکن) بیټ و دووهمیان (متحرك) بیټ، لیږدها (ساکن) ه که لاده به یین و (متحرك) ه که (شدة) ی له سر داده نیین، نه مه ش له سی کومه له ی سه ربه خوډا روو ده دات که نه مانه ن:

(۲)

(ث، ظ، ذ)

يَلَهْتَ ذَاكَ ← يَلْهَذَاكَ
إِذْظَلَمْتُمْ ← إِظْلَمْتُمْ

(۳)

(ب، م)

يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا ← يَا بُنَيَّ ارْكَمْعَنَا

طر قر تاش و تیش بخریټ
(ادغام) روونادات بة لکو
(إخفاء شفوي) روو ده دات.

(۱)

(ت، د، ط)

وَجَدْتُمْ ← وَجِئْتُمْ
عَاهَدْتُمْ ← عَاهَتُّ
لَقَدْ تَابَ ← لَقَتَّابَ

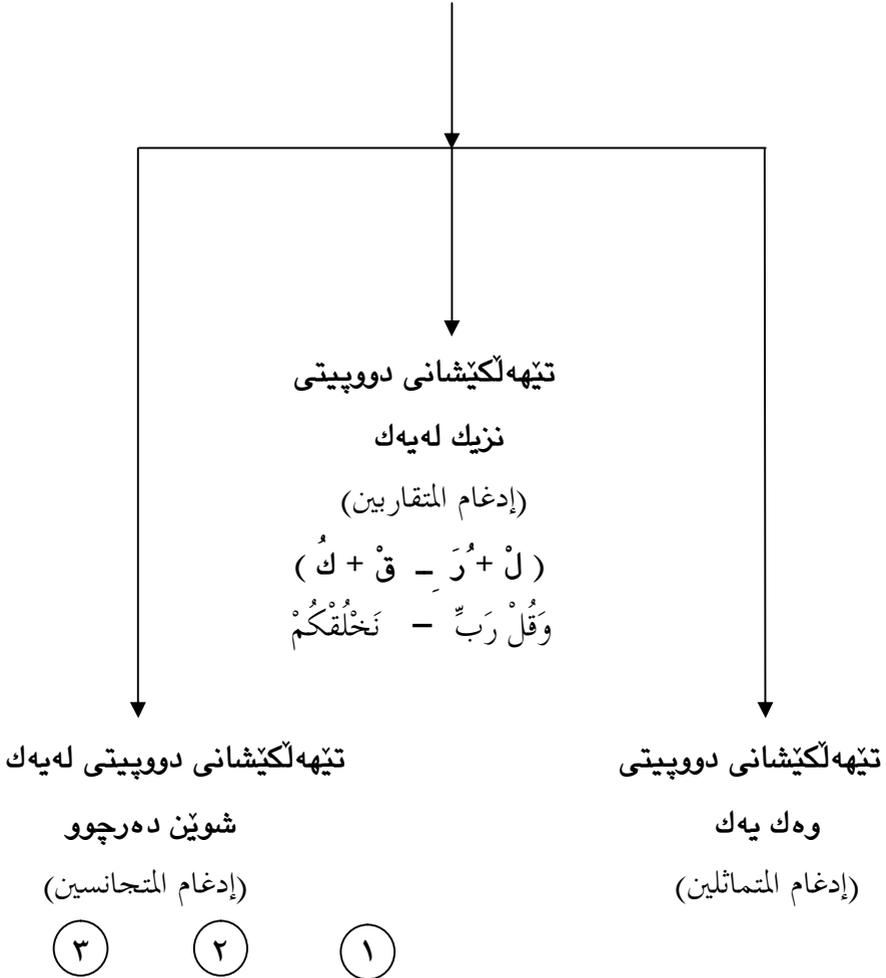
أَنْقَلْتُمْ دَعْوَةَ اللَّهِ ← أَنْقَلَدَّعْوَةَ اللَّهِ
وَقَالَتْ طَائِفَةٌ ← وَقَالَطَائِفَةٌ
كَفَرَتْ طَائِفَةٌ ← كَفَرَطَائِفَةٌ
أُجِيبْتُمْ دَعْوَتَكُمْ ← أُجِيبَدَّعْوَتَكُمْ
[بَسَطَتْ ← بَسَّتْ]

(۱) تنهها له سورتنی (المرسلات) دا هاتووه له قورئانی ثیر و زدا، نایټتی (۲۰).

أَحَطْتُ ← أَحْتُ

نُعم دوونموونقیة لئنیوان (تاء) و (طاء) دادقر دةبردریت^(۵).

جوره گانی تییه لکیشان (الإدغام)



(۵) بروانة کنیبی (جامع شروح المقدمة الجزرية) لابن الجزري (ص: ۶۲).

(ك + ك) (ث،ظ،ذ) (ت،د،ط) (ب،م)
 اضْرِبْ بِعَصَاكَ يَلْهَثُ ذَالِكُ آمَنْتَ طَائِفَةٌ اَرْكَبُ مَعَنَا
 اِذْ ظَلَمْتُمْ عَاهَدْتَ

بابه‌تی چواره‌م

(الإظهار القمري والإدغام الشمسي)

١. الإظهار القمري: واته ئاشکراکردن وده‌رخستنی (لام) له‌خویندنه‌وه‌دا کاتیك بچیته‌سه‌ر چه‌ند پیتیك وه‌ك پیتی (ق) که‌له‌وشه‌ی ((القمري)) دا هاتووه، به‌وه‌ش ده‌زانین (لام) ه‌که‌ده‌خوینریته‌وه‌ئه‌گه‌ر پیتیه‌که‌ی دوا‌ی (شدّة) (ى) له‌سه‌ر نه‌بوو وه‌ك وشه‌کانی:

(الْقَمْر، الْجُمُعَة، الْبَاب، الْإِنْسَان، الْعَابِدُونَ، الْيَوْمَ، الْهُونَ، الْفَوْزُ الْكَبِيرَ، الْمُرْسَلِينَ) .

که‌ پیتیه‌کانی (١٤) پیتیه‌ وکۆبوونه‌ته‌وه‌ له‌برگه‌ی:

[اِبْعِ حَجَّكَ وَخَفِ عَقِيمَهُ]

٢. الإدغام الشمسي: تییه‌لکیشان‌ی (لام) له‌گه‌ل پیتیه‌که‌ی که‌ له‌ دوا‌یه‌وه‌ دیت کاتیك بگات به‌چه‌ند پیتیك وه‌ك پیتی (ش) که‌ له‌ وشه‌ی ((الشَّمْس)) دا هاتووه، به‌وه‌ش ده‌زانین (لام) ه‌که‌ ناخوینریته‌وه‌ به‌لکو تییه‌ لکیش ده‌کریت به‌پیتیه‌که‌ی دوا‌ی خویدا ئه‌گه‌ر پیتیه‌که‌ی دوا‌ی خو‌ی (شه‌ده) ی له‌سه‌ر بوو وه‌ك:

التَّكَاثُرُ، وَالسَّمَاءِ، وَالشَّمْسِ، وَالصَّافَاتِ، وَاللَّيْلِ، وَالنَّهَارِ، وَالنَّجْمِ، الرَّحْمَنِ، الدَّارِ، لِلرَّسُولِ، لِلذِّكْرِ).

پیته کانی (۱۴) پیته جگه له (۱۴) پیته که ی (الإظهار القمري) ..

بابه تی پینجه م

پیته کانی قه لقه له

(حروف القلقة)

نقو ئیتانه تی به زه قی دهرده بردرین

پیته کانی قه لقه له پینجن (۵) کؤبوونه ته وه له هر دوو وشه ی (قَطْبُ حَدِّ)، وه پیته کانی (قلقة) به زه قی دهرده بریت به مه رجیک (ساکن) بن واته (فتحة وضمة وکسرة) یان پیوه نه بیت^(۱) به م شیوه یه:

ق ← دَافِقٌ ، خَلَقٌ ، يَقْتُلُونَ ، يَقْبَلُ .

ط ← مُحِيطٌ ، لُوطٌ ، وَالْمَطْلُوبُ ، يَطْبَعُ ، مَطْوِيَّاتٌ .

ب ← عَجِيبٌ ، يَعْقُوبٌ ، عَصِيبٌ ، الْبَابُ ، إِلَّا ابْتِغَاءً ، فَسْتَبْصِرُ ، يَبْتَغُونَ .

ج ← الْبُرُوجُ ، فُرُوجٌ ، الْخُرُوجُ ، بَهِيْجٌ ، مَرِيْجٌ ، مَجْدُوْدٌ ، يَجْمَعُ ، السَّجْنُ ، الرَّجْعُ ، حَرَجٌ .

(۱) زانا یانی (ته جوید) واده بینن: پیته کانی (قه لقه له) نه گهر له کۆتایی وشه دا بوو وه له سه ری پاوه ستاین پیی دهوتریت (قه لقه له) ی گهره (کبری) وه نه گهر له ناوه راستی وشه دا بوو پیی دهوتری (قه لقه له) ی بچوک (صغری)، وه گهره که زیاتر دهرده بردریت وه که له بچوکه که، به لام بویه هه ردو وکیانم به یه که وه هینا له بهر ئاسانکاری.

ذ ← لَشَدِيدٌ، حَمِيدٌ، الْوُدُودُ، يَدْخُلُونَ، مِدْرَارًا، أَحَدٌ، الصَّمَدُ، مُدْخَلٌ .

بابه تی شه شه م

بیته به رزه کان

(حروف الإستعلاء)

ئهو پیتانه ن که له کاتی خویندنه وه دا زمان به رز ده کریتته وه بو بن مه لاشوو و به به رزی و قه له وی دهرده بردرین که کوبوونه ته وه له وشه کانی (خُصَّ ، ضَعَطٌ ، قِظٌ) به مه رجیک (کسرة)^(۶) یان له ژیردا نه بیته واته (سکون) یا خود (فتحة و ضمة) یان له سه ر بیته .

نمونه :

خ ← خَالِدِينَ ، دَارُ الْخُلْدِ ، حَتَمَ اللَّهُ ، وَقَدْ حَابَ ، وَيَخْلُدُ ، خَائُوا اللَّهَ ، أَخْلَدَهُ ، مَخْضُودٌ .

ص ← صَرَفَ اللَّهُ ، صَفًا صَفًّا ، سَيَّصَلَى ، أَصْلَوْهَا ، الصُّدُورُ ، صَالُوا ، أَصْحَابٌ .

ض ← يَعْضُضْنَ ، الْمَعْضُوبُ ، وَاللَّضَّالِّينَ ، ضَرَبَ ، ضَرِبَ غَيْرَ الْمَعْضُوبِ ،

(۶) نه گهر (کسرة) له ژیر بوو که متر به به رزی و قه له وی دهرده بردریت واته که متر زمانت به رز ده که پته وه بو بن مه لاشووت .

- غ ← غَالِبٌ ، يَغْلِبُ ، غَلِبْتَ .
 ط ← الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ، صِرَاطٌ ، طَبَعَ ، فَطَّيْعَ ، طُوبَى لَهُمْ قَالَ يَقُولُ ،
 ق ← يَقْتُلُونَ ، قَتَلَ ، قُتِلَ ، قَيْضَنَا ، الْقُبُورُ .
 ظ ← تَلْظَى ، كَالظُّلَلِ ، لُظِمَ ، ظَلِمَ وَمَنْ يَظْلِمُ .

بابه‌تی شه‌شته‌م

میم و نونی شه‌ده‌دار

ئەو میمو نونه‌ی (شده‌تی) له‌سه‌ریبێت له‌ کاتی خویندنه‌وه‌دا دووچرکه‌ درێژ ده‌کریته‌وه‌ واته‌ به‌ئەندازه‌ی ئەوه‌نده‌ی به‌ مام ناوه‌ندی په‌نجته‌ دابخه‌یت و بیکه‌یته‌وه‌ وه‌ک:

مَ ثُمَّ ، مِمَّ ، لَمَّا ، نَعَمَّا ، مِنْ مَّسَدٍ ، مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ
 نَ النَّاسِ ، النَّارِ ، الْجَنَّةِ ، جَنَّاتٍ ، أَنَّ اللَّهَ ، إِنَّ اللَّهَ .

بابه‌تی نۆیه‌م

شیوازه‌کانی خویندنه‌وه‌ی وشه‌ی پیروزی ﴿الله﴾ :

- أ- به‌قه‌له‌وی و قورسی ده‌خوینریته‌وه‌ له‌م حاله‌تانه‌دا:
۱. ئەگەر له‌سه‌ره‌تاوه‌ بوو: اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ، اللَّهُ الصَّمَدُ ، اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا .
 ۲. فتحة + الله : إِنَّ اللَّهَ ، كَانَ اللَّهُ ، رَسُولَ اللَّهِ ، مَنْ اللَّهُ ، نَاقَةَ اللَّهِ .
 ۳. ضمة + الله: رَسُولُ اللَّهِ ، يَدُ اللَّهِ ، أَعْدَاءُ اللَّهِ .
 ۴. + الله : رَبُّنَا اللَّهُ ، وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ ، نَسُوا اللَّهَ ، إِلَى اللَّهِ ،
 وَاتَّقُوا اللَّهَ .

۳. نه‌گەر (راء) ساکین بوو به لام پیئشی (فتحة) بوو:

فتحة + رُ ← مَرِيْمَ ، قَرِيَّةٍ ، يَرْفَعِ ، يَرْضَى ، يَرْهَبُونَ .

۴. نه‌گەر (راء) ساکین بوو به لام پیئشی (ضممة) بوو:

ضممة + رُ ← مُرْتَاب ، مُرْسَلِينَ ، قُرْبَانًا ، قُرْآن ، فُرْقَانًا .

۵. نه‌گەر (پا) ساکین بوو به لام له پیئشه‌وه‌ی (کسرة) به‌کی نا نه‌صلی

یاخود نادیار یاخود ناراسته‌وخۆ هات:

(کسرة) به‌کی نائنه‌صلی^(۱) + رُ ← إِنْ ارْتَبْتُمْ ، أَمْ ارْتَابُوا ، ارْجِعِي ، ارْجِعْ .

۶. نه‌گەر (پا) ه‌که ساکین بوو وه پیئشی (کسرة) به‌کی نه‌صلی بوو به لام

له‌دوایه‌وه پیئته‌کانی (استعلاء) (خُصَّ ، ضَعُطَ ، قِظَ) هات، به مه‌رجیک

(مکسور) نه‌بن

(کسرة) به‌کی نه‌صلی + رُ + ئیته‌کانی (استعلاء) جطة له (کسرة)

وه‌ک:

(۱) (کسرة) ی نائنه‌صلی لئنه‌نجامی طئیشتنی دوو (سکون) به‌قیه‌ک دروست ده‌بیته‌که یه‌که‌میان ده‌کئین

به‌کسرة وه‌ک [إِنْ رَتَّبْتُمْ دَهْبِيَّةَ] یاخود له نئنه‌جمی بوونی (همزة الوصل)

له سترفتای وشغوة که سغیری سببیم ئیته ده‌کئین به‌همزة‌کئوه وه‌ک: [ارْجِعْ دَهْبِيَّةَ ارْجِعْ] .

إِرْصَادًا ، مِرْصَادًا ، قِرْطَاسًا ، فِرْقَةً .

ب - رای قورس له حاله تی وهستان:

وهستان له سه ر (رِ) واته کۆتاپیت له زمانمان دیته ده ر پیتی (رِ) بیت
که ده بیت به (ساکن).

ئه میش له (ه) پینج حاله تدا:

۱. ئه گه ر (رِ) پيشی (فتحة) بوو:

فتحة + رُ ← الْبَشْرُ، الْكُبْرُ، سَقَرٌ، أُخْرٌ، الْبَصْرُ، الْقَمَرُ، مُزْدَجَرٌ.

۲. ئه گه ر (رِ) پيشی (ضمه) بوو:

ضمه + رُ ← دُبْرٌ، دُسْرٌ، نُذْرٌ، نُكْرٌ، الزُّبْرُ.

۳. ئه گه ر (رِ) پيشی (واو) يکی (ساکن) بوو:

وُ + رُ ← شَكُورٌ، فَخُورٌ، الْقُبُورُ، الصُّدُورُ، مَسْطُورٌ، مَنَشُورٌ.

۴. ئه گه ر (رِ) پيشی ئه ليف (ا) بوو:

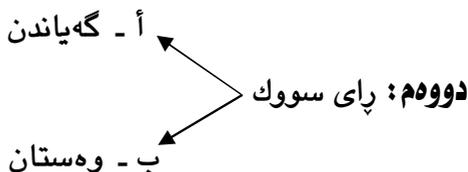
+ رُ ← الْأَبْصَارُ، غَفَارٌ، نَهَارٌ، الْقَهَّارُ، النَّارُ، الْأَشْرَارُ،

قَرَارٌ، كَفَّارٌ.

۵. نه گهر (پا) پیئشی (ساکن) بیټ پیئشی (ساکن) هکه ش جگه له (کسرة)

بیټ واته (فتحة و ضمة) بیټ:

جطة لة (کسرة) + ساکین + ز ← القدر، الفجر، خسر، الصبر،
الکفر.



أ = پای سووک له حاله تی گه یاندن: گه یاندنی (پا) به دواى خوئى واته له سه ر
(پا) پانا وهستین، نه میئش له دوو حاله تدا:

۱. نه گهر (پا) (کسرة) ی له ژیربوو:

ر ← یرید، رجال، رزق، شرّ الوسّاس، ربیون، للرجال، و فی الرقاب .

۲. نه گهر (پا) ساکین بوو به لام پیئشی (کسرة) یه کی نه صلی دیار بوو
دوایشی جگه له پیته کانی (استعلا) بوو (خص، ضغط، قظ):

کەسەرەتێکی ئەصڵی + ز + جطة لة (خص ، ضغط ، قط)

عَوْن	فِر
دَوَس	فِر
يَـةَ	مِر
ت	أُمِر
ه	اسْتَأْجِر
د	الْوِر
ذِمَّةٌ	شِر

ب = رای سووک له حاله تی وهستان: وهستان له سەر (پ) واته کۆتاپیت له زمانمان دیته دهر پیتی (پ) (بیت که ده بیّت به (ساکین) . ئەمیش له (۳) حاله تا :

۱. ئەگەر پێش پیتی (پ) (کسرة) هات:

کسرة + ز ← المَدَّزْ ، فَكَبِّرْ ، الْكَوَافِرْ ، الْمَقَابِرْ ، مُنْدِرْ ، مُنْتَشِرْ ، عَسِرْ ، فانتَصِرْ ، قُدِرْ ، نَاصِرْ .

۲. ئەگەر پێش (پ) (ياء) یکی ساکین هات:

ی + ز ← خَبِيرٌ ، قَدِيرٌ ، ظَهِيرٌ ، طَبِيرٌ ، خَيْرٌ ، السَّيْرٌ ، كَبِيرٌ ، حَرِيرٌ ، بَصِيرٌ .

۳. ئەگەر لە پێش (پا) جگە لە (استعلاء) ی ساکین هات وە پێش ساکینە کە

(کسرة) بوو:

کسرة + جطة لة (استعلاء) ی ساکین + ر

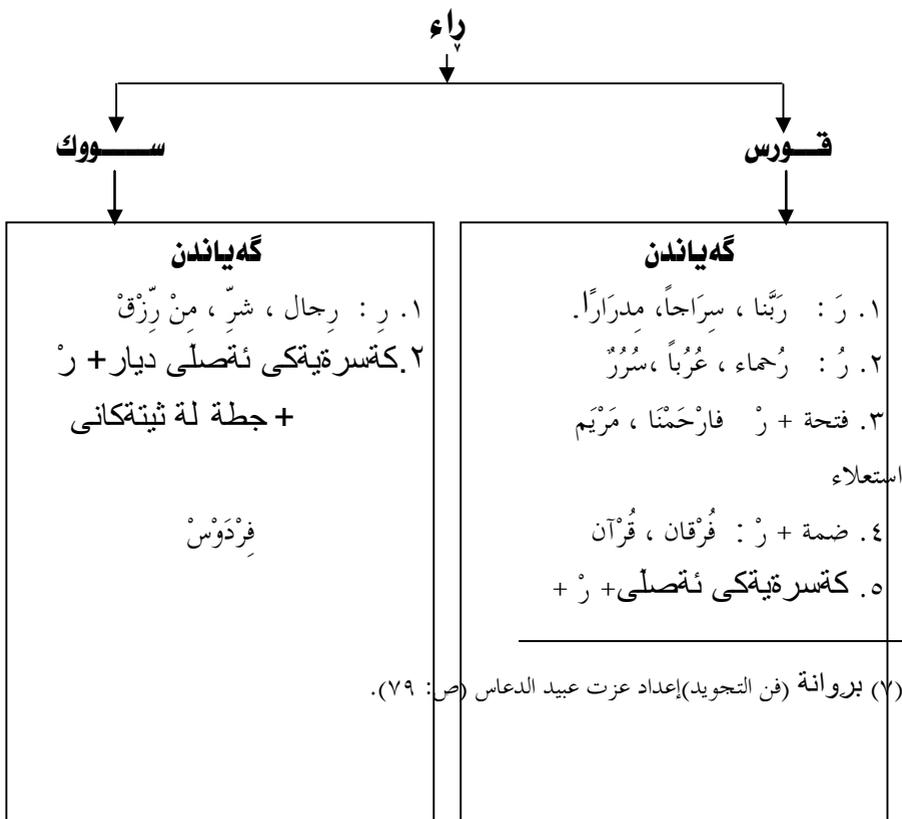
ذِي الذِّكْرِ ، مِنَ السَّحْرِ ، لَدِي حِجْرٍ ، الشُّعْرُ .

سێیهەم: دروستی قورسو سووک:

۱. ئەگەر (راء) ساکین بوو بەلام پێشی کەسره ی ئەصلی بوو وە دوا ی پیتی (استعلاء) ی (کەسره لە ژێر) بوو: وەك (كَلٌّ فِرْقٍ)، جا ئەو ی بە قورسە دەزانیت سهیری هاتن و بە هینزی پیتی (استعلاء) ی کردوو لە دوا یه‌وه، بەلام ئەو ی بە سووکی دەزانیت سهیری ئەو ی کردوو کە پیتە (استعلاء) کە کسره ی لە ژیره کەسره کەش قورسیه کە ی سووک کردوو.

۲. ئەگەر لە سەر (راء) وە ستایت وە لە پێشی پیتیکی استعلا ی ساکین بوو وە پێش پیتە استعلا کە (مکسور) بوو واتە کەسره ی هەبوو وەك: (الْقَطْرُ ،

مِصْرٌ) نه وه بۆچوونی ههلبژیردراو له رای (القَطْرُ) سووکه و له رای (مِصْرٌ) قورسه (۷).



(خص ، ضغط ، قط) کتسرة نةبیت

مِرْصَاد ، قِرْطَاصٌ ، اِرْصَاد

۶. کتسرة قیة کی نائتصلی

(نادیار) (ناراسته‌وخو) + رُ :

أَمِ ارْتَابُوا، ارْجِعِي، مَرِيَّةٌ، مِرْفَقًا، الْوَرْدُ

وهستان

۱. فتحة + رُ : أَخْرَبَ بَشَرٌ

۲. ضمة + رُ : دُبُرٌ ، دُسْرٌ

۳. ۱ + رُ : نَهَارٌ ، الْقَهَارُ

استعلاء

۴. وُ + رُ : فَخُورٌ ، الشُّكُورُ

۵. جطة لة کتسرة + سکون + رُ :

وَالْعَصْرُ ، الْقَدْرُ ، حُسْرٌ

وهستان

۱. کسرة + رُ : مُنْذِرٌ ، نَاصِرٌ

۲. یَ + رُ : خَيْرٌ ، وَالطَّيْرُ ، حَرِيرٌ

۳. کتسرة + جطة لة ثبته‌کانی

بەلام ساکن بیت + رُ :

ذِي الذِّكْرِ ، لَدِي حِجْرٌ

بابه‌تی یازده‌یه‌م

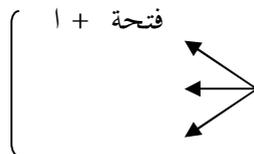
دریژکردنه‌وه

(م‌تدد)

پیناسه‌ی (مه‌دد): واته دریژکردنه‌وی پیته‌کانی (مه‌دد) به‌ئه‌ندازه‌ی خو‌ی،

یاخود زیاتر له‌به‌ر چه‌ند هو‌کاریک.

* نیشانه‌ی (مه‌دد) ئه‌مه‌یه (~).



* پیته کانی (مهدد) ئەمانه ن: ضمه + وُ ۳ پیتن واته (ا، و، ی) کسرة + ی

* مهرجه کانی پیته کانی (مهدد) ئەوه یه:

۱. ده بیټ (ساکن) بن.
۲. ده بیټ له پیش (ا) (فتحة) بیټ، له پیش (و) (ضمة) بیټ، له پیش (ی) (کسرة) بیټ .

* جوړه کانی مهدد

دوو جوړ مه دد مان هه یه:

۱. مه ددی ئاسایی (طبعی).
۲. مه ددی نا ئاسایی (غیر طبعی).

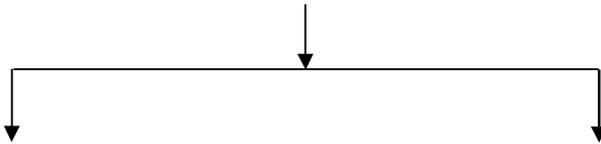
۱. مه ددی طبعی:

دوو (۲) چرکه^(۱) در یژ ده کریته وه، واته وه ک خو ی ده خویندنیته وه به بی زیادو که م ئە گەر له دوای پیته کانی (مهدد) هوه (همزة) و (سکون) یا خوود (شدّة) نه هات، به م شیوه یه:

(۱) دوو ضرکه ماوۀ که ی ئەوۀ نده یه به خیر اییه کی مام ناوۀ نده ئه ئه ئه دابخه تیت و بی که تته وه .

(قَالَ ، رَبَّنَا ، كَانَا ، بَلَعَا)	همزة	جطة لثة	{ فتحة + ا ضمة + وُ كسرة + يِ }
(يَقُولُونَ ، كَفَرُوا ، لَمَرْدُودُونَ)	سكون		
(قِيلَ ، فِي سَبِيلِ ، الَّذِي)	شدة		

٢. مه‌ددی نانا‌سایی (غیرطبیعی)



(سكون) + $\begin{matrix} \\ \text{و} \\ \\ \text{ي} \end{matrix}$ ياخود (شدة)	(همزة) + $\begin{matrix} \\ \text{و} \\ \\ \text{ي} \end{matrix}$
---	---

أ. نه‌وپيته مه‌ددا‌نه‌ی که ده‌گن به (همزة):

همزة +	{ فتحة + ا ضمة + وُ كسرة + يِ }
--------	--

❁ نه‌وپيته مه‌ددا‌نه‌ی ده‌گن به (همزة) (٤) سیّ جور مه‌ددا‌ن لی دروست

ده‌بیّت که نه‌مانه‌ن:

١. المد الواجب المتصل.

٢. المد الجائز المنفصل.

٣. مدُّ البَدَل.

١. المد الواجب المتصل:

دریژ کردنه وهی (پیویست)ی به یه ک گه یشتوو له یه ک ووشه دا، واته پیته مه دده که بگات به (همزه) که به لام هه ردووکیان له یه ک ووشه دابن، ئەم جوړه (مه دد) ه (٤بۆه) چرکه دریژ ده کریته وه، واته دوو ئە وهنده یاخود دوو ئە وهنده و نیوی مه ددی (طبیعی) دریژ ده کریته وه:

نموونه:

فتحة + ا + همزة (سَاءَ، قَائِمٌ، جَاءَ، الخَائِنِينَ، الفَائِزُونَ، التَّائِبُونَ)

ظمة + و + همزة (السُّوءُ، تَبَوَّأَ)

كسرة + ي + همزة (سَيِّئَةٌ، وَجِئَاءَ، أَلْسِيَاءُ)

٢- المد الجائز المنفصل:

دریژ کردنه وهی دروستی^(١) لیكجودا، ئەمهش كاتیک دروست ده بیئت پیته (مه دد) ه که بگات به (همزه) به لام له دوو ووشه دابیئت به پیچه وانه ی مه ددی (الواجب المتصل) که له یه ک ووشه دا بوو.

(١) واته دروسته تئنها دوو (٢) ضرکه دریژ بکریته وه.

بوئه پیی دهوتریت (لیک جوودا) له بهر ئه وهی پیتته (مه دد) ه که ده که ویتته کوئایی وشه یه که و (همزه) که ش ده که ویتته سه ره تای وشه که ی له دوایه وه دیت.

❁ ئه م جوړه (مه دد) ه به م شیوه یه دريژ ده کریتته وه:

١. ئه گه ر خویندنه وه که ت بو قورئان خیرابوو (٢) چرکه دريژ ده کریتته وه.
٢. ئه گه ر خویندنه وه که ت بو قورئان مام ناوهندبوو (٤) چرکه دريژ ده کریتته وه.
٣. ئه گه ر خویندنه وه که ت بو قورئان هیواش بوو (٥) چرکه دريژ ده کریتته وه.

نموونه:

فتحة + ا + همزة (مَأْصَابٌ، وَمَأْمَنٌ، هَآ أَنتُمْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ، يَا أَيُّهَا

ضمة + و + همزة (كُفُوا أَيَّدِيكُمْ، سَبِّحُوا لَهُمْ، تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ)

كسرة + ي + همزة (فِي أَنْفُسِكُمْ ، أَرْجِعِي إِلَيَّ ، إِيَّتِىَ ءَأْمَنْتُ الَّتِىَ أَنْتُمْ).

٣. مدُّ البَدَل:

بوئه پیی دهوتریت (بدل) له بهر گورینی (همزه) ی دووهم بو پیتیکی مه دد که له ره گه زی (حرکه) جولای پیشیتى، بو نموونه (أَدَمُ بُووه به ءَادِمٍ، إِإْمَانُ بُووه به إِإْمَانٍ، أُؤْتُوا بُووه به أُؤْتُوا) ئه م (مه دد) ه ته نها (٢) چرکه دريژ ده کریتته وه واته به شیوه یه کی ئاسایی به بى زیادو که م.

نموونه:

❁ ئەو پیتە مەد دانە ی دە گەن بە (سکون) سی جور مەد دیان لی دروست

دە بیّت کە ئە مانە ن:

١. مد عارض السكون.

٢. مد لين.

٣. مد لازم.

١. مد العارض السكون: باشترین پیناسە بو ی ئە وە یە:

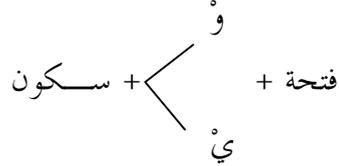
پاوهستان لە سەر دوا ی مەد دی (طبیعی) کە دوا یە کە ی دە بیّت بە (ساکن)، جا لە کۆتایی ئایە تە وە بیّت یا خود لە ناو ه پاستە وە، بۆ یە پی ی دە و تریّت (عارض السكون) لە بەر ئە وە ی پیتە مەد دە کان پووبە پرووی (سکون) دە بنە وە و (سکون) ه کە لە ئە نجامی وە ستان دروست بوو ه نە ک لە ئە صلدا (سکون) بووبیّت ئە م جور ه (مەد دە) (٢) یا خود (٤) یا خود (٦) چرکە درێژ دە کرێتە وە ... **نموونه:**

(خَبِيرٌ ، بَصِيرٌ ، عَلِيمٌ ، رَبُّ الْعَالَمِينَ ، غَفُورٌ رَحِيمٌ ، نَسْتَعِينُ ، تَعْلَمُونَ ، الْخَاسِرُونَ ، الْكَافِرُونَ ، هَذَا الْقُرْآنُ ، الْعِقَابُ ، النَّارُ ، الْقَرَارُ

٢. مد اللين:

وشە ی (لین) واتە (نەرم)، واتە بە نە رمی و هیواشی (٦,٤,٢) چرکە درێژ دە کرێتە وە، ئە میش کاتی ک پو دە دات پاوه ستین لە سەر دوا ی هە ردو و پیتی مەد دی (وُ ، يَ) ه وە بە مەر جیک لە پی ش ئە م دو و پیتە مەد دە وە (فتحة)

هاتبیت، له کاتیکدا له ئه سلدا ده‌بوایه پیش (واو) (ضمه) بهاتایه و پیش (باء) (کسره) بهاتایه .



نموونه:

(خَيْرٌ ، وَالطَّيْرُ ، قُرَيْشٌ ، خَوْفٌ ، لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ، فِيهَا السَّيْرُ ، عَلَيْهِ) .

٣. مد اللّازم:

بۆیه پئی ده‌وتریت (لازم) له بهر ئه‌وه‌ی په‌یوه‌سته به‌وه‌ی که هه‌رده‌م له دوای پیته‌کانی (مه‌دد) هوه (سکون) دیت وه به‌وه‌ی (٦) چرکه دریژ بکریته‌وه واته سئ ئه‌وه‌نده‌ی مه‌ددی (طبعی)، ئه‌م مه‌دده دوو جووره:

أ- لازم کلمی: (لازمی ووشه‌یی) له وشه‌دا .

ب- لازم حرّی: (لازمی پیتی) له پیتدا .

أ - مه‌ددی لازمی (کلمی): ده‌بیت به دوو به‌شه‌وه:

١- لازمی (کلمی مُثَقَّل) قورس (٦) چرکه: ئه‌گه‌ر هاتو له دوای پیته‌کانی (مه‌دده) هوه (شه‌دده) ^(١) هات ئه‌وا (٦) چرکه دریژده‌کریته‌وه، وه بۆیه پئی

(١) (شده) له‌سفر هتر ئیتیک بیّت ئه‌وا ئه‌و ئیته برینیه له‌دوو ئیت یه‌که‌میان (ساکن) هه‌

دهوتری (لازمی کلمی مثل) له بهر ئه وهی (سکون) هکه ی په یوه سته به ئه صلی وشه که وه و له ئه صلدا به شیکه له وشه که وه همیشه (٦) چرکه دریز ده کریته وه و له وشه دا پرووده دات و، گرتنی تیدایه واته له دوايه وه (شده) هاتووه.

نموونه:

(الْحَاقَّةُ ، تَأْمُرُوْنَ ، بِضَارِّينَ ، الطَّامَّةِ ، اُحْجُجُوْنَ ، دَابَّةٌ ، اءَامِّينَ ، الدَّوَابِّ ، لَرَادُّكَ ، وَاَلضَّالِّينَ) .

٢. لازمی (کلمی مُخَفَّف) (خفیف) سووک (٦) چرکه:

ئهم جوړه مه دده ته نها له يه ك وشه دا هاتووه له قورئانی پیروز له سوره تی (یونس) دا، ئه و وشه یه دوو جار هاتووه له م سوره ته دا، (٦) چرکه دریز ده کریته وه، له بهر ئه وهی له دوايه وه (سکون) هاتووه به بی (شده) بویه پی دهوتریت سووک.

نموونه:	ءَأَفَنَ	ئایه تی (٥١)
	ءَأَفَنَ	ئایه تی (٩١)

ب- مه ددی لازمی (حرفی): ئه و جوړه مه دده یه که پرووده دات له پیته کانی سه ره تای سوره ته کانی قورئانی پیروزدا به مه رجیک:

١. کاتیک ناوی پیته که ده بهیت پیکه اتبیت له (سی) پیت و ناوه راسته که ی پیتی مه دد بیت وه:

که کۆبونه‌ته‌وه له‌پسته‌ی (تَقْصَعَسَلُكُمْ) واته پسته‌کانی
(ن، ق، ص، ع، س، ل، ک، م)

ص	صَادٌ
م	مِيمٌ
س	سَيْنٌ
ن	نُونٌ
ق	قَافٌ
ع	عَيْنٌ
ل	لَامٌ
ك	كَافٌ

٢. ده‌بیٲ ناوی پسته‌که به (همزة) کۆتایی نه‌هاتبیٲ، ئە‌گه‌ر به (همزة) کۆتایی هاتبوو ئە‌وا (همزة) که ناخویندریٲه‌وه‌و مه‌ده‌که‌ش ته‌نها (٢) چرکه‌دریٲ ده‌کریٲه‌وه وهک :

ح	حاء
ي	ياء
ط	طاء
هـ	هاء
ر	راء

(٥) پسته‌ی کۆبونه‌ته‌وه له‌رسته‌ی (حَيُّ طَهْرٌ)
ئە‌م جۆره مه‌ده‌ پئی ده‌وتریٲ (المد الحرفي الطبيعي)
واته مه‌دی پستی ئاسایی (٨).

که‌وابوو له‌کاتی خویندنه‌وه‌دا ده‌لیٲ:

ح	حا
ي	يا
ط	طا

← (ته‌نها (دوو) چرکه‌دریٲ ده‌کریٲه‌وه)

(٨) بروانة (التسهيل في تجويد التزيه) للشيخ احمد خورشيد(ص: ٣٢).

هـ

ر

❁ مه‌ددی لازمی (حرفی) ده‌بیّت به دوو به‌شه‌وه:

۱. مه‌ددی لازمی قورس (مثقل) (۶) چرکه: ئەم جوّره مه‌دده (۶) چرکه دریژ ده‌کریتته‌وه، وه بۆیه پیی ده‌وتریّت (قورس) له‌به‌ر ئەوه‌ی (إدغام) تیایدا پووده‌دات واته گرتنی تیّدایه.

نموونه:

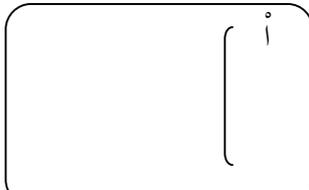
(الم) ← أَلِفٌ لَّامٌ مِيمٌ ده‌بیّت به ← أَلِفٌ لَّامِمْ ()
 (طسم) ← طَاٌ سَيْنٌ مِيمٌ ده‌بیّت به ← طَاٌ سِیْمِمْ ()
 (المر) ← أَلِفٌ لَّامٌ مِيمٌ رَاٌ ده‌بیّت به ← أَلِفٌ لَّامِمْ رَاٌ ().

۲. مه‌ددی لازمی سووک (مخفف) (۶) چرکه:

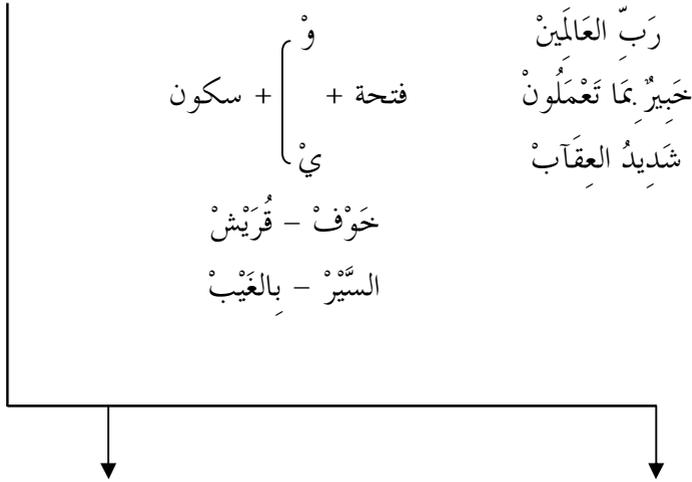
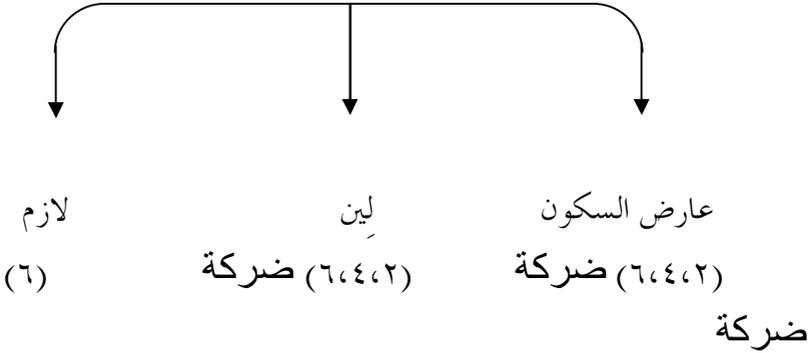
ئەم جوۆره مه ده ده (٦) چرکه دريژ ده کريته وه، واته (٣) ئە وهنده ي مه ده دي (طبيعي)، ئە وهنده ي (٣) (ألف) دريژ ده کريته وه، وه بويه پيي ده وتريت (سووك) له بهر ئە وه ي هيچ (إدغام) و گرتني تيدانيه:

نموونه:

(الر ←	أَلْفٌ - لَامٌ - رَاءٌ)
(طس ←	طَاءٌ - سَيْنٌ)
(ق ←	قَافٌ)
(ن ←	نُونٌ)
(ص ←	صَادٌ).



وُ + سكون
ي



حرفي قورس (الم) ← أَلِفٌ - لَامٌ -

کلمي قورس (الحاقَّة، الطامَّة، أَنحَا جُونِي) مِيمٌ

سووک (الآن) ← سووک (الر) ← أَلْفٌ - لَامٌ - رَاءٌ.

بابه تی دوانزه ههم

هه ندی مه ددی تر

۱- مه ددی (صِلَّة): واته (هـ) (هَاء) ی (الضَمیر) پاناو، که ده بیّت به دوو به شه وه:

أ. مَدُّ الصِّلَةِ الْكُبْرَى (گه وره). ب. مَدُّ الصِّلَةِ الصُّغْرَى (بچوک).

أ. مَدُّ الصِّلَةِ الْكُبْرَى (گه وره):

(۲، ۴، ۵ چرکه) دریژ ده کریته وه وه کو مه ددی (جائز المنفصل) نه میس کاتیک پووده دات نه گهر له پییش (هَاء) هکه وه (متحرك) بوو واته (فتحة یان ضمة یان کسرة) بوو، دواى (هَاء) هکه ش (همزة) بوو، به م شیوه یه:
(متحرك + ه + همزة)

نموونه:

(عِنْدَهُ إِلَّا، عَلِمَهُ إِلَّا، مَالَهُ أَخْلَدَهُ، لِأَمْرَاتِهِ أَكْرَمِي، أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا).

خوای لیبیت به م شیوهیه خویندوویه تیه وه، به نه ندازه ی **هه ددی** (طبیعی) (۲ چرکه) دریزده کریته وه، به م شیوازه (و یخلد - فیهی - مهانا) وه له بهر نه وه دریز دکریته وه بو زیاد سزادانی بی باوه پان.

هه روه ها ووته ی خوای گه وره ﴿يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ الزمر: ۷، (هه) هکه ی دریز ناکریته وه به لکو به (ضمه) ده خوینریته وه له بهر نه وه ی له نه صلدا (يرضاه لکم) بووه واته پیش (هه) هکه (سکون) بووه ^(۱).

هه روه ها وته ی خوای ﴿لَيْن لَمْ تَنْتَه يَنْوُحْ﴾ (هه) هکه ی دریز ناکریته وه له بهر نه وه ی (هه) هکه (ضمیر) نییه به لکو له نه صلی وشه که یه .

دووهم: نه گه ر له دوای (هه) هکه وه (هه مزه ی و فصل) هات نه وه (هه) هکه دریز ناکریته وه (ضمه) به (ضمه) و (کسره) به (کسره) ده خوینریته وه وهك: (إِنَّهُ الْحَقُّ) ، (بِهِ الْأَرْضَ) .

سییه م: نه گه ر وه ستاین له سهر (هه) هکه نه وه دریزی ناکه ی نه وه به لکو به (سکون) ده یخوینینه وه وهك:

يَعْظُمُ بِهِ	←	يَعْظُمُ بِهِ
مِنْ رَبِّهِ	←	مِنْ رَبِّهِ
وَأَخِيهِ	←	وَأَخِيهِ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ	←	وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ

۲- مه‌ددی (فَرَقَ) (۶) چرکه: ئەم جوړه مه‌دده شه‌ش چرکه دريژ ده‌کريته‌وه له‌به‌ر ئە‌وه‌ی (همزة) ی (إستفهامية) جيا بکريته‌وه له (همزة الوصل) که‌ته‌نها له‌دوو وشه‌دا له‌قورئاندا هاتووه :

نموونه:

﴿أَلذَّكَرَيْنِ﴾ (الأ‌نعام: ۱۴۳)، له‌ئه‌سلدا (أَلذَّكَرَيْنِ) بووه.

﴿أَللَّهُ﴾ (يونس: ۵۹)، له‌ئه‌سلدا (أَللَّهُ) بووه.

۳- مه‌ددی (عَوَضَ): ته‌نها (۲) چرکه دريژ ده‌کريته‌وه به‌بى زيادو که‌م ئە‌گەر هاتوو له‌سه‌ر ته‌نوينی (فتحة) راوه‌ستاین ، وه‌بوئه‌ پيى ده‌وتریت (عَوَضَ) له‌به‌ر ئە‌وه‌ی له‌جياتی ته‌نوينی (فتحة) ه‌که بخوينينه‌وه ئە‌م مه‌دده‌ی ده‌ده‌ينى.

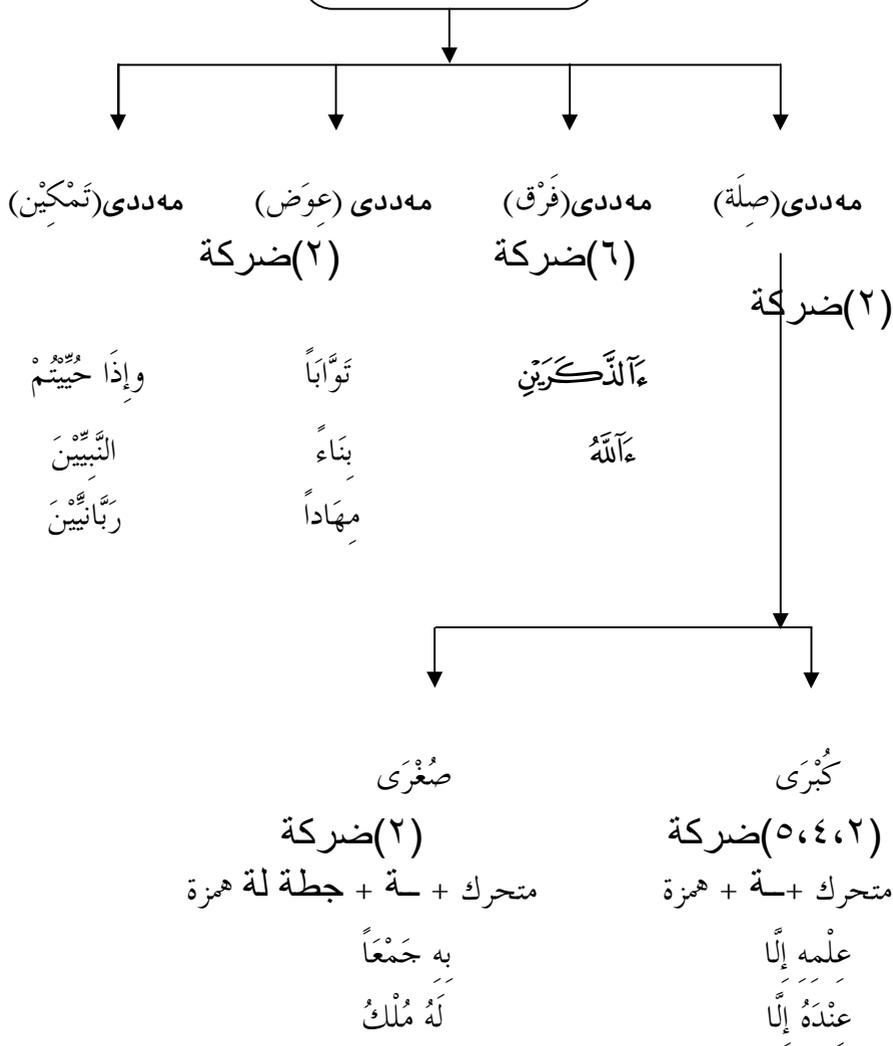
نموونه:

(تَوَابًا ، بِنَاءً ، مِهَادًا ، مَاءً ، عَذَابًا ، مِيقَاتًا ، نِسَاءً).

۴- مه‌ددی (تَمَكَّنَ): ته‌نها (۲) چرکه دريژ ده‌کريته‌وه به‌بى زيادو که‌م ئە‌گەر هاتوو له‌دواى (ياء) يکی (شدة) داره‌وه (ياء) يکی (ساکن) هات، له‌م کاته‌دا (ياء) ه‌که‌ی يه‌که‌م وا له (ياء) ه‌که‌ی دووه‌م ده‌کات (۲) چرکه دريژ بکريته‌وه بوئه‌ پيى ده‌وتریت مه‌ددی (تَمَكَّنَ).

نموونه: (وَإِذَا حِيسِمٌ ، النَّبِيِّنَ ، رَبَّانِيِّنَ ، أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، عَلِيِّنَ ، لِلْحَوَارِيِّينَ ، الْأُمِّيِّينَ) .

هه ندیک مه ددی تر



چەند تیبینییه کە و چەند هەڵەیه کە قورئان خوینان

۱. چەند لە قورئان خوینان مەدە (طبیعی) لە (واوالجماعة) دا یاخود (یاء) دا دەرناکەن وەک (کَفَرُوا ، آمَنُوا ، قَتَلُوا ، قَالُوا ، ضَرَبُوا ، فَيَقُولُوا ، ثُمَّ لَمْ يُتُوبُوا ، فِي ، يَدْخُلِ الْإِيمَانُ ، لِلْيَلْفِ ، الَّذِي ، إِنِّي ، رَبِّيَانِي صَغِيرًا ، سِنِينَ ..).

۲. پیتی (لام) بە قەڵەوی دەخویننەوێه و وشانە دا کە لە پێش (لام) هەکەوێه پیتی (ص) و (ط) هاتووێه وەک:

(سَيَصَلَى ، يَصَلَى ، يَصَلُونَهَا ، أَصْلَوْهَا ، سُلْطَانَ ، يُصْلِحُ ، يُسَلِّطُ). لە کاتی کە دا دەبێت بە سووکی بخوینرێتەوێه تەنھا لە وشە ی پیرۆزی (الله) دا نەبێت بە قەڵەوی دەخوینرێتەوێه ئەویش بە مەرجیک (كسرة) لە پێشیدا نەهاتبێت ..

۳. ئەگەر هاتوو تەنۆینی (فتحة) یان (ضمة) یان (كسرة) گەشت بە (همزة الوصل) () ئەوا تەنۆینە کە وەک خۆی دەخویننەوێه واتە دەیکەین بە نۆنی ساکین لە پاشاندا (كسرة) یە کە دەخەینە ژێر نۆنە ساکینە کە و دەیدەینە دەم و شە کە ی دوا ی خۆی وەک:

قَوْمًا اللَّهُ	←	قَوْمَنَ اللَّهُ	←	قَوْمَنِ اللَّهِ
أَحَدُ اللَّهِ	←	أَحَدُنُ اللَّهِ	←	أَحَدِنِ اللَّهِ
هُوَ أَنْفَضُوا	←	لَهُونَ أَنْفَضُوا	←	لَهُونِ أَنْفَضُوا
كَرَمَادٍ أَشْتَدَّتْ	←	كَرَمَادِنُ أَشْتَدَّتْ	←	كَرَمَادِنِ أَشْتَدَّتْ

جَزَاءَ الْحَسَنَى ← جَزَاءَ الْحَسَنِ ← جَزَاءَ الْحَسَنِ

۴. ئەگەر هاتوو (همزة) ی (وصل) () له سه ره تای ئایه ته وه هات، ئەوا ئەگەر (لام) ی له گه لدا بوو به (فتحة) ده یخوینینه وه، وهك:

اللَّهُ ← أَللَّهُ

الْيَوْمَ ← أَلْيَوْمَ

النَّارُ ← أَلنَّارُ

به لام ئەگەر (همزة) ی (وصل) هکه (لام) ی له گه لدا نه بوو ئەوا سه یری سییه م پیت ده که یین به (همزة) که وه، له م کاته دا ئەگەر سییه م پیته که (ضممة) ی له سه ر بوو ئەوا (ضممة) بو (همزة) هکه داده نیین^(۱). وهك:

أَنْظُرُ ← أَنْظُرُ أَشْكُرُ ← أَشْكُرُ

أَشَدُّ ← أَشَدُّ أَحْتَشُّ ← أَحْتَشُّ

أَسْأَلُ ← أَسْأَلُ أَضْطَرُّ ← أَضْطَرُّ

أَدْعُ ← أَدْعُ أَتْلُ ← أَتْلُ

به لام ئەگەر سییه م پیته که (ضممة) نه بوو واته (كسرة) یان (فتحة) بوو ئەوا (كسرة) بو (همزة) هکه داده نیین وهك:

أَصْبِرُ ← إِصْبِرْ أَنْهَوْا ← إِنْتَهُوا

(۱۰) وشەى (أَتَّوْنِي) به (إيتونى) ده خوینریته وه، نه مه ش له بقتر نه وهى (نء) كه له نه صلدا (كسرة) ی هه تبوو به تلام (واو الجماعة) كهى دواى خوى واى ليكر دووه (ضممة) وه بقریت، ههروه ها به هه مان شيوه وشهى (أَمْشُوا، أَقْضُوا).

أَنْطَلِقُوا ← أَنْطَلِقُوا
 أَدْفَع ← أَدْفَع
 أَسْتَغْفِر ← أَسْتَغْفِر
 أَتَّبِعُوا ← أَتَّبِعُوا

له حهوت وشهدا له قورئاندا به که سره ده خوینریته‌وه به بی سه‌یرکردنی
 سییه م پیت له بهر نه‌وه‌ی وا بیستراوه، وشه‌کان نه‌مانه‌ن:

أَبْنُ ← أِبْنُ
 أَمْرَأَتُ ← أَمْرَأَتُ
 أَبْنَتُ ← ابْنَتُ
 أَمْرَأَةٌ ← أَمْرَأَةٌ
 أَسْمُهُ ← أَسْمُهُ
 ابْنَتُ ← ابْنَتُ
 أَمْرَأَةٌ ← أَمْرَأَةٌ
 ابْنَتُ ← ابْنَتُ
 أَمْرَأَةٌ ← أَمْرَأَةٌ
 أَسْمُهُ ← أَسْمُهُ

۵. نه‌گهر هاتوو (الف) و (واو) و (باء) ی (ساکن) (ا، و، ی) له دوایانه‌وه (همزة
 الوصل) () هات نه‌وا به هیچ شیوه‌یه‌ک ناخوینریته‌وه وه‌ک نه‌وه‌ی بوونیان
 نه‌بیته‌وه‌ک:

لَفِي الصُّحُفِ ← لَفِي الصُّحُفِ
 نَسُوا اللَّهَ ← نَسُوا اللَّهَ
 وَقَالَ الْحَمْدُ ← وَقَالَ الْحَمْدُ
 فِي النَّارِ ← فِي النَّارِ
 وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ ← وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ
 وَقِيلَ دَخِلَا النَّارَ ← وَقِيلَ دَخِلَا النَّارَ
 كَفَرُوا الْحَيَاةَ ← كَفَرُوا الْحَيَاةَ

٦. هندی له خوینه رانی قورئانی پیروژ (کسرة) ی ئەم وشانه و هاوشیوه کانی باش دەرناخن:

(كَاذِبِينَ ، بِالذِّينِ ، مَسْكِينِ ، الرَّحْمَانَ الرَّحِيمِ ، كَاتِبِينَ ، سَافِلِينَ ، بِمِثْلِ ،
أَرْضَعِيهِ ، نَاصِرِينَ ، الْحَاكِمِينَ ، غَاسِقٍ ، مُتَّصِرِينَ ، خَاسِرِينَ ، وَيَسْرِلِي ، حَاسِدٍ
، الظَّالِمِينَ ، سَجِيلٍ ، يَوْمَ الدِّينِ).

٧. نابیت (ضمة) به (واو) بخوینینه وه، ئەویش به وه ده بییت چی له دواى
(ضمة) که وه هاتوه یه کسه ر بیخوینینه وه، وه نابیت (کسرة) به (یاء)
بخوینینه وه. نموونه:

(وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ ، اذْعُ إِلَى سَبِيلِ ، أَعْلَمُ بِمَنْ ، ائْتِ مَا أَوْحَى ، نَحْنُ مَحْرُومُونَ ،
وَابْتَغِ فِيمَا ، أَكْبَرُ لَوْ ، نَبْغِ فَارْتَدَّا).

٨. هندی له خوینه رانی پیروژ پیتی (ز) به (س) ده خوینینه وه،
وهك:

(مِنْ رِزْقِهِ ، أَمْسَكَ رِزْقَهُ)

٩. ئەگەر له سه ر (تاء) ی خپرة) راوه ستاین ئەوا دوو خاله که ی ناخوینینه وه،
واته به (هه) یکی (ساکن) ده ریده بپین نموونه:

رَاضِيَةٌ	←	رَاضِيَةٌ
مَرْفُوعَةٌ	←	مَرْفُوعَةٌ
لَاغِيَةٌ	←	لَاغِيَةٌ
مَوَدَّةٌ	←	مَوَدَّةٌ

١٠. ئەگەر لە سەر (نون) یا خوود (میم) ی (شەدە) دار پراوە ستاین ئەوا (شەدە) کە ی دەردە بپین و مینگە یان دە دەینێ ئەگەر چی (حرکە) کە ی دەردنا بپین، بەلام ئەگەر جگە لە (نون) و (میم) بوو ئەوا تەنها (شەدە) کە دەردە بپین بەبێ مینگە نمونە:

فَامَتْحُوهُنَّ	←	فَامَتْحُوهُنَّ
أَجُورَهُنَّ	←	أَجُورَهُنَّ
لَهُنَّ	←	لَهُنَّ
فِي الْيَمِّ	←	فِي الْيَمِّ
وَهُوَ الْحَقُّ	←	وَهُوَ الْحَقُّ
وَتَبَّ	←	وَتَبَّ

١١. ئەگەر هاتوو (الفء واو) (هەمزە) ی لە سەر بوو ئەوا ناخوینریتە وه وهك (أَنْشَأْنَاهُنَّ ، لَا يُؤَاخِذُكُمُ ، الْعُلَمَاءُ).

١٢. ئەگەر هاتوو (واو) (ساکن) بوو وه پینشی (فتحة) بوو ئەوا ئەو (واو) ه درێژ ناکریتە وه بەلکو به (ساکن) دەخوینریتە وه وهك: (لِيرَوْا ، اتَّقُوا ، وَأَخْشَوْا ، تَوَلَّوْا ، فَاسْعَوْا).

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه أجمعین

سه رچاوه کان

١. القرآن الکریم.
٢. التسهیل فی تجوید التزیل/ جمع واعداد خادم القرآن الشیخ احمد خورشید رؤوف، الطبعة الرابعة.
٣. الفرید فی فن التجوید (هونتری جوان خویندنه وهی قورئان- وەرطیرانی عومتر خهتتابی).
٤. جامع شروح المقدمة الجزرية/ تألیف محمد بن محمد بن محمد بن علی بن یوسف ابن الجزري، شرح اصحاب الفضيلة العلامة خالد الازهري والعلامة زکریا الانصاري، الطبعة الاولى.
٥. فن التجوید/ اعداد: عزت عبید الدعاس.
٦. من آداب الاسلام لاصلاح الفرد والمجتمع/ للشیخ محمد جمیل زینو.
٧. هداية المستفید فی أحكام التجوید/ الشیخ محمد محمود.

نه بلاؤکراوه کانی مائپه ری ئیمان وهن

WWW.IMAN1.COM

هه میشه نه گه ئیمان بن بونوی بوونه وهی ئیمان

IMANONEKUR@YAHOO.COM